

Невеличка станція на лінії, що провадить на схід. Безконечно прямо простяглися чотири рівнобіжні залізні колії на обидва боки поміж жовтим шутром широкого залізничного насипу. Вздовж кожної з них бруднавою тінню пролягли випалені в землі паротяговими випарами смуги.

За пофарбованим олійною фарбою будинком станції широка розбита дорога вела нагору, до вокзальної рампи. Її узбіччя губилися у всуціль розтоптаному ґрунті, їх можна було розпізнати лишень за двома рядами акацій, що сумовито стояли обабіч, похнюпивши спрагле, прибите порохом і кіптявою листя.

Чи то ці сумні барви завинили, чи, може, блідо-безсиле, вимучене туманом світло пообіднього сонця, — але й предмети, і люди мали в собі щось байдуже, безживне, механічне, наче взяті зі сценки якогось лялькового театру. Час від часу, через рівномірні проміжки, зі своєї кімнатчини показувався начальник станції, поглядав, щоразу так само поводячи головою, вдалечінь колії на

сигнали із залізничних будок, — чи віщують вони, бува, наближення швидкісного потяга, який усе не надходив, бо, либонь, дуже затримався на кордоні. Тоді незмінним порухом виймав кишенькового годинника, скрушно хитав головою і знову зникав — точнісінько, як з'являються і зникають фігурки на старих вежових дзигарях, коли б'є повну годину.

Широкою, добре втрамбованою смугою між коліями і станцією походжало веселе товариство юні обабіч старшого подружжя, що становило осередок трохи, може, загучної розмови. Щоправда, веселощі цього гурту не були справжні: безжурний сміх, здавалося, вже за кілька кроків завмирав, ніби западався у землю, наштотхнувшись на якийсь в'язкий невидний опір.

Пані дружина придворного радника Терлеса мала десь так близько сорока років. За густим серпанком вона ховала сумні, трохи почервонілі від плачу очі. Надходив час прощання, й було дуже нелегко залишати свою дитину серед чужих людей на такий довгий час, — їй, позбавленій можливості самій, наче ангел-охоронець, витати над коханим дитям.

Бо це маленьке містечко лежало геть далеко від столиці, від резиденції, на сході імперії, серед ледь зеленого, сухого рільничого краєвиду.

Пані Терлес мусила змиритися з перебуванням сина в такій далекій, майже недосяжній далечині через те, що в цьому мі-

стечку був славетний конвікт*, споруджений іще минулого сторіччя на землях побожного скиту, зумисне осторонь світу, либонь щоб уберегти підростаючу молодь від згубних впливів великого міста.

Бо саме тут сини з найліпших родин країни здобували освіту, щоб, скінчивши цей заклад, вступити до вищої школи або на військову чи державну службу, — ото ж з усіх цих оглядів, а також для того щоб обертатися в пристойному товаристві, виховання саме в конвікті поблизу В. уважали особливо добрим тоном.

Саме це змусило подружжя Терлесів чотири роки тому поступитися наполегливим і честолюбним домаганням свого хлопця й віддати його на виховання в цей заклад.

Це рішення спричинило їм пізніше немало сліз. Бо майже з тієї миті, коли брама конвікту без вороття зачинилася за малим Терлесом, той страждав від страхітливої, неймовірної туги за домівкою. І ні заняття в класі, ні забави на розлогих соковитих галявинах парку, ані інші розваги, які заклад пропонував вихованцям, не могли завоювати його серця. Він майже не брав участі в тому всьому. Він бачив усе неначе крізь якусь паволоку; навіть серед дня йому становило іноді великих зусиль придушити

---

* Закритий освітній заклад, у якому всі вихованці мешкають разом у гуртожитку. — Тут і далі — прим. ред.

впертий клубок, що підступався до горла, — уночі ж він ніколи не засинав без сліз.

Терлес писав додому листи майже щодня, жив тільки цими листами й оживав тільки в них. Усе ж інше, що доводилося робити, здавалося йому лишень якоюсь марною тінню дії, байдужими перестанками, ніби цифри на годиннику. Зате, пишучи, він відчував у собі щось надзвичайне, особливе. Щось схоже на сповнений чудесного сонця й барв острів здіймалося тоді в ньому, посеред безкрайого моря похмурих почуттів, яке день у день холодно і байдуже обступало його. І коли за дня, в забавах чи на заняттях, він думав собі, що ось увечері знову писатиме листа, на душі йому ставало так, немов би він носить на невидимому ланцюжку потаємний золотий ключик, яким, коли ніхто не бачитиме, розчинить браму до чудовного саду.

Найдивовижніше те, що ця раптова, всепоглинаюча прихильність до батьків мала в собі щось нове і незбагненне для нього самого. Раніше Терлес гадки не мав ні про що таке, до конвікту пішов охоче і з власної волі — він навіть сміявся, коли матуся при першій розлуці не змогла стримати сліз, і аж згодом, коли вже кілька днів перебув сам і чувся відносно добре, воно вибухло в ньому зненацька і навалюно.

Він гадав, що це туга за домом, прагнення близькості до батьків. Та насправді то було щось набагато невизначеніше й складніше. Бо «предмет цієї туги», тобто образ батьків, був у ній, власне, відсутній.